

HET HAP & STAP-PROJECT

GEZOND ETEN EN BEWEGEN IN DE BUURT

DILBEEK - REINAERTWIJK

Onderzoeksproject gerealiseerd met de steun van Kom op tegen Kanker (projectID: 13069)

VLAAMS INSTITUUT
**GEZOND
LEVEN**

Kom op
tegen Kanker

INHOUD

1 WAAROM HAP & STAP	3	5 VAN PROBLEEM NAAR OPLOSSING: WELKE MOGELIJKE OPLOSSINGEN WERDEN AANGEHAALD VOOR DE REINAERTWIJK	25
2 PLAN VAN AANPAK	5	5.1 Werksessie 2 met lokaal bestuur en organisaties	25
3 WAAROM DE REINAERTWIJK IN DILBEEK?	6	5.2 Ambities	25
4 DE UITDAGINGEN VAN DE REINAERTWIJK IN BEELD	8	5.3 Overzicht interventies	26
4.1 Terreinbezoek	8	5.4 Toegankelijk aanbod Oplossingen voor een vers en lokaal (afhaal/leverings-) aanbod van voeding in de buurt	27
4.1.1 Methode	8	5.4.1 Sociale kruidenier	27
4.1.2 Ruimtelijke kenmerken van de Reinaertwijk	10	5.4.2 Mobiel marktkraam	27
4.1.3 Voedselaanbod/-uitdagingen in de wijk	12	5.4.3 Starterscontainers met een gezond voedingsaanbod	28
4.1.4 Overzicht ruimtelijke en voedseluitdagingen	16	5.4.4 Buurtwinkel organiseren in leegstaande ruimtes	28
4.2 Gesprekken met bewoners uit de wijk	18	5.4.5 Automaat gekoppeld aan buurtgerichte activiteiten	28
4.2.1 Methode	18	5.4.6 Lokale boerenmarkt	29
4.2.2 Belevingskaart	19	5.4.7 Organiseren van een gemeenschappelijke moestuin/boomgaard/pluktuin (of uitgebreider CSA)	29
4.3 Werksessie 1 met lokaal bestuur en organisaties	20	5.5. Bereikbaarheid oplossingen voor problemen op vlak van openbaar vervoer, zitgelegenheid onderweg en geïsoleerde ligging van de wijk	30
4.4 Uitdagingen voor de Reinaertwijk	20	5.5.1 Banken op wandelweg	30
4.4.1 Beschikbare (voedings)aanbod	21	5.5.2 Uitgebreider busaanbod & herinrichting bushalte	30
4.4.2 Toegankelijkheid van het (voedings)aanbod	22	5.5.3 Wijkpark als schakel	31
4.4.3 Bereikbaarheid van het voedingsaanbod	23	5.5.4 Beveiligde fietsenstalling	31
4.4.4 Walkability in en rond de Reinaertwijk	24	5.6 Inzetten op voedselvaardigheden in de Reinaertwijk	32
4.4.5 Extra kanttekening: nood aan inzetten op voedselvaardigheden!	25	5.6.1 bereiden van gezonde en milieuverantwoorde recepten in de deelkeuken	32
		5.6.2 organisatie van de workshop Kleurrijk Gezond	32

1 WAAROM HAP & STAP

Overgewicht en obesitas zijn belangrijke **risicofactoren voor de ontwikkeling van kanker**. 49% van de bevolking heeft **overgewicht** waarvan 18% obesitas heeft¹. Aan de basis hiervan ligt **ongezond eetgedrag, samen met te weinig beweging**. **Ongezonde voedings- en beweginggewoontes komen bovendien vaker voor bij mensen in een maatschappelijk kwetsbare situatie**.

Al te vaak wordt de 'schuld' bij de persoon zelf gelegd, maar o.a. de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) erkent onze **veranderde voedsel- en bewegingomgeving** als één van de belangrijkste oorzaken van de hoge obesitascijfers. **Beschikbaarheid, toegankelijkheid en bereikbaarheid van gezonde voeding** beïnvloeden het eetgedrag van mensen in positieve zin. Maar vandaag is **ongezonde voeding** bijna overal en altijd beschikbaar (bv. frisdrank en snoep in automaten in het station, fastfoodzaken om de hoek, ...). Het **gezonde aanbod** (bv. kleine supermarkt met groenten en fruit) is **daarentegen onvoldoende aanwezig of bereikbaar**. Samen met een tekort aan kansen om te bewegen, stappen en fietsen in de buurt, kan dit zorgen voor gewichtstoename, waardoor **de huidige omgeving ook wel 'obesogeen' wordt genoemd**.

Onderzoek toont aan dat **ongezonde voedselomgevingen** vooral een negatieve invloed hebben op **kwetsbare groepen, zoals kinderen, jongeren, ouderen en mensen met een lagere socio-economische status**. Bovendien blijkt dat een **hoge walkability² van de eigen buurt belangrijker is voor inwoners met een laag inkomen om zich vaker te voet en per fiets te kunnen verplaatsen** (bv. naar winkels met gezonde voeding) aangezien zij ook vaker genooddaakt zijn om te voet of per fiets te verplaatsen door een gebrek aan openbaar vervoer of de afwezigheid van een auto.

¹ Sciensano: Voedselconsumptiepeiling 2022-2023: Gewichtstoestand en gewichtsgelateerd gedrag bij de Belgische bevolking, Brussel, België

² Walkability is de mate waarin een buurt, een omgeving, het mogelijk maakt en stimulerend is om te bewegen. Het zet in op de mogelijkheid voor iedereen om elke dag te bewegen. Buurten waarin een combinatie van meerdere basisfuncties aanwezig is (wonen, winkelen, spelen, werken, zorg, groen, ...), die een hoge woondichtheid hebben en waar er een goed verbonden netwerk is van straten voor stappers en trappers, bevorderen ons dagdagelijks bewegen.

Meer dan helft van volwassen Belgen is te zwaar: hoe moeten we de 'obesitasepidemie' aanpakken?

Steeds meer Europeanen kampen met overgewicht en obesitas, meldt de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) in een nieuw rapport. Dat leidt jaarlijks tot ruim 1,2 miljoen voortijdige overlijdens en 200.000 nieuwe kankergevallen.

Dieter De Cleene 04-05-22, 06:48 Laatste update: 04-05-22, 15:14 Bron: De Morgen

Een online bevraging over de bewegingsdriehoek geeft aan dat 25% van de Vlamingen verwacht dat de overheid meer investeert in een beweegvriendelijke publieke ruimte (bv. meer kwaliteitsvolle voetpaden, divers winkelaanbod) (Gezond Leven, 2020)³. En uit een online bevraging over de voedingsdriehoek bij 500 burgers blijkt dat 25% denkt dat minder ongezonde voeding, bv. op publieke plaatsen, hen zou helpen om gezonder te eten (Gezond Leven, 2019).

Het Hap & Stap-project had als eerste doel om in Vlaanderen buurten te identificeren die kwetsbaar zijn op vlak van de voedselomgeving, in combinatie met de walkability en het socio-demografische profiel van de buurt. In deze buurten wil het project de voedselomgeving en walkability verder in kaart en beeld brengen. Om daarna samen met buurtbewoners in een maatschappelijk kwetsbare situatie te bekijken hoe een omgeving kan worden gecreëerd die aansluit bij hun persoonlijke noden en hen een **beschikbaar, toegankelijk** (bv. aantrekkelijk gepresenteerd, gemakkelijk) **en bereikbaar** (bv. haalbare afstand tot markten en winkels) **aanbod van gezonde voeding biedt**.

Doel van dit rapport?

In dit rapport vatten we de belangrijkste noden m.b.t. de voedselomgeving en walkability samen voor de Reinaertwijk in Dilbeek. Daarna volgen de oplossingen die de burgers en de lokale werkgroep⁴ aanreikten.

De Reinaertwijk fungeerde als pilootbuurt om een Vlaamse methodiek uit te werken die in de toekomst door lokale besturen en buurtwerking in Vlaanderen kan worden toegepast om de voedselomgeving en walkability van een buurt te identificeren en samen met de buurtbewoners noden en oplossingen te detecteren.

³ Deze enquête werd uitgevoerd bij 500 Vlaamse burgers van 18 jaar en ouder, representatief voor geslacht, leeftijdsgroepen, provincie, opleiding en inkomen, 50% - 50% fysiek actieve vs. fysiek inactieve personen

⁴ De lokale werkgroep bestond uit medewerkers van lokale buurtwerking van de gemeente Dilbeek, Providentia (huisvestingsmaatschappij), medewerker van het lokaal dienstencentrum, Logo Zenneland, maatschappelijk werker team kind- en jongerenwelzijn, teamcoach volwassenwelzijn, medewerker Welzijnspunt, projectmedewerker jeugd, administratief bediende wonen en ondernemen en medewerker van Welzijnsschakel vzw.

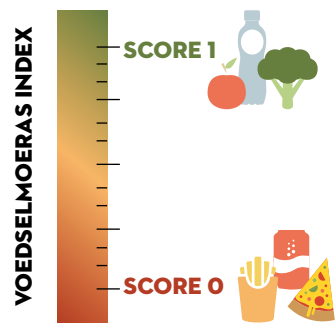
“Delhaize is niet zo ver, want je hebt het weggetje door het veld. Ik hoop dat het gras goed is afgedaan, want anders is het onmogelijk om met de caddy langs daar te gaan.”

*Gepensioneerde, alleenstaande vrouw
- individuele bevraging bewoners Reinaertswijk*

2 PLAN VAN AANPAK

De deelnemende buurten werden geselecteerd op basis van beschikbare Vlaamse data. Daarbij werd gekeken naar de combinatie van het **sociaal demografisch profiel van de buurt**⁵, de **voedselmoerasindex** (zie figuur)⁶, de **walkabilityscore**⁷ en de **ruimtelijke context van de woonomgeving**⁸ om zo tot 4 gedifferentieerde buurten in Vlaanderen te komen.

Figuur 1: De voedselmoerasindex. Score 0 betekent dat de voedselomgeving erg ongezond is terwijl score 1 duidt op een heel gezonde voedselomgeving.

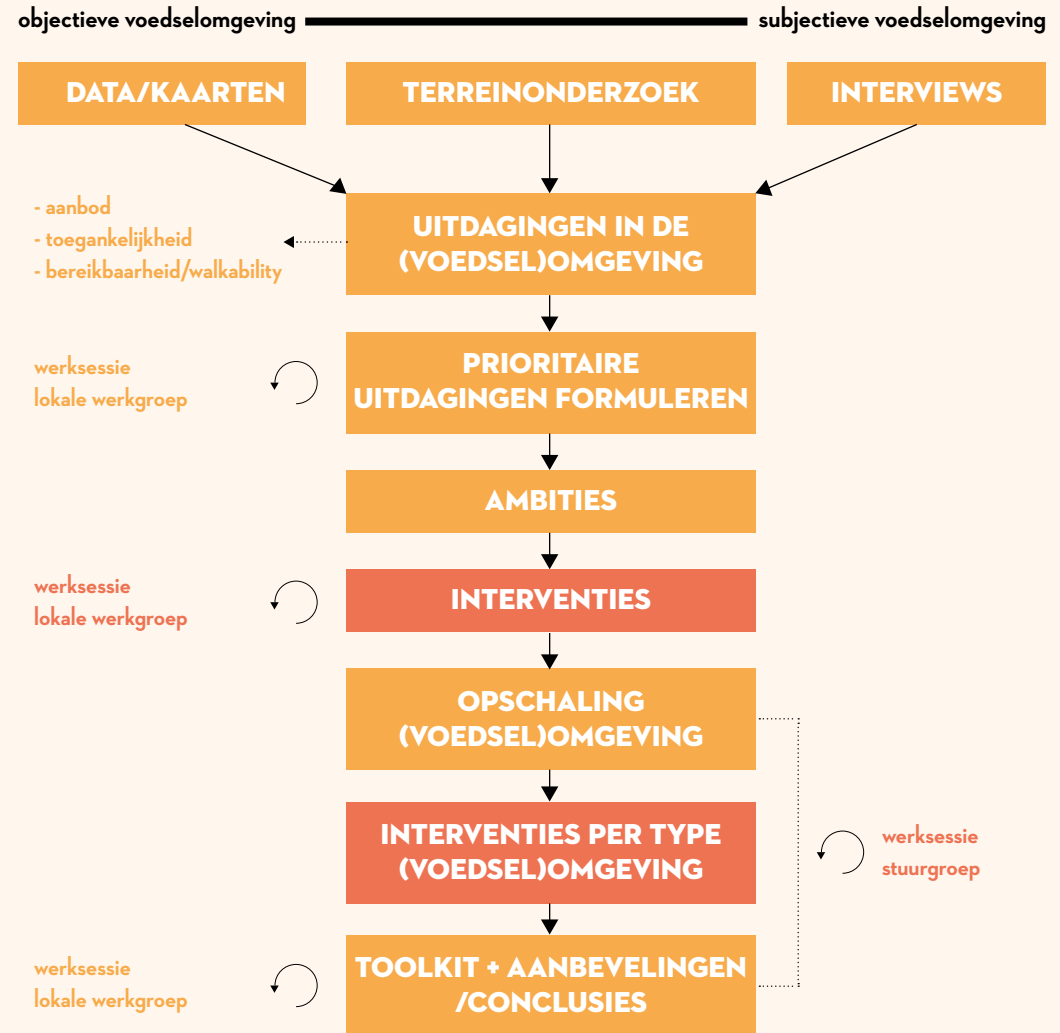
In dit traject werd nauw samengewerkt met de Vlaamse Logo's en lokale medewerkers van de desbetreffende buurten. 7 van de 13 Vlaamse Logo's gaven aan te kunnen participeren in dit traject. Bijgevolg werden de

kwetsbare buurten geselecteerd binnen de gemeenten die in deze Vlaamse Logoregio's liggen. Tot slot werd gekeken welke gemeente een engagement wilde aangaan om mee in dit project te stappen.

Om de uitdagingen voor de (voedsel)omgeving van de Reinaertwijk in kaart en in beeld te brengen, werden de objectieve data gebruikt, zoals hiernaast weergegeven. Maar er werd ook een subjectief onderzoek gedaan, met zowel een terreinbezoek als interviews met bewoners uit de wijk. Hierbij stonden de thema's toegankelijkheid, bereikbaarheid en beschikbaar centraal.

Op basis van deze input formuleerden we, samen met de lokale werkgroep, de prioritaire uitdagingen waarop dit onderzoek een antwoord wilt bieden.

In een tweede werksessie werd nagedacht over mogelijke oplossingen voor de voedsel- en bewegingsomgeving van de Reinaertwijk en bekeken we of die opgenomen kunnen worden in toekomstige of lopende projecten.

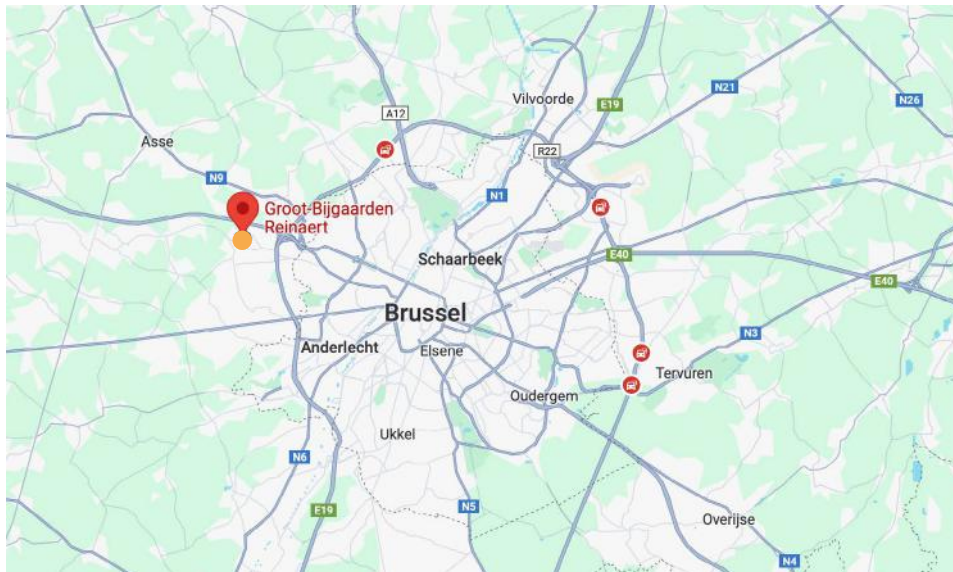
5 Vanderstraeten L. & Van Hecke E. (2023). Buurten met een concentratie van kwetsbare huishoudens en kwetsbare woonsituaties anno, 2021. Steunpunt Wonen.

6 Vincent Smets, Jeroen Cant, Stefanie Vandevijvere. Naar gezonde voedselomgevingen in Vlaamse Buurten: Voedselwoestijnen en voedselmoerassen onder de loep, Sciensano, 2022.

7 De walkabilityscore-tool is ontwikkeld door het Vlaams Instituut Gezond Leven vzw in samenwerking met het Departement Omgeving, Agentschap Zorg en Gezondheid en VITO. Het brengt de walkabilityscore van elke hectare in Vlaanderen en Brussel in kaart.

8 De kwetsbare buurten werden ingedeeld in verschillende ruimtelijke typologieën. Dit gebeurde o.b.v. een snelle scan van de woonomgeving (niet o.b.v. scores/parameters), uitgevoerd door Atelier Romain.

3 WAAROM DE REINAERTWIJK IN DILBEEK?

Reinaertwijk (statistische sector Rodenberg NISCODE: 23016)

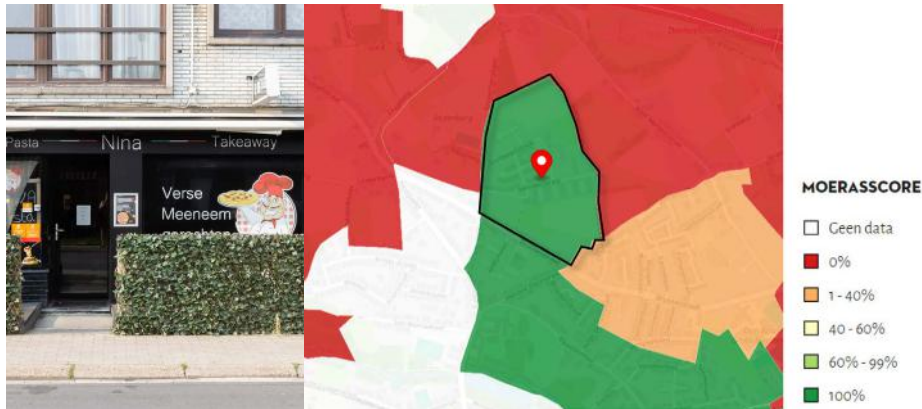

De **Reinaertwijk** fungeerde als testcase en werd aangebracht vanuit de lokale buurtwerkers in Dilbeek. De wijk werd vooral gekozen omwille van de analyse op basis van het sociaal demografische profiel. Bij aanvang van het project werden de voedselomgeving en walkabilityscore van deze buurt verder geanalyseerd:

- **Logo Zenneland** engageerde zich om het project in Dilbeek mee te ondersteunen.
- **Sociaal demografisch profiel:** opgenomen als kwetsbare buurt in Vlaanderen waarvoor de drempelwaarde van 5 indicatoren⁹ is overschreden, namelijk aandeel huurwoningen; aandeel werkzoekenden; aandeel eenoudergezinnen; aandeel laaggeschoolden; en gemiddelde woonoppervlakte per persoon.

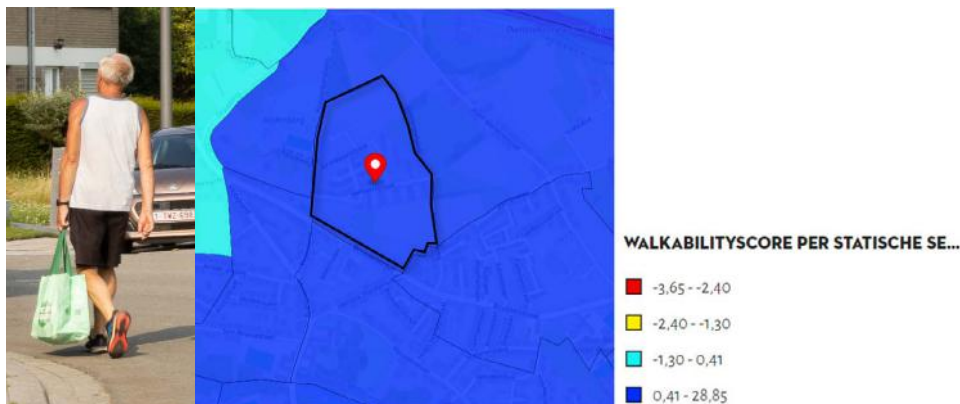
⁹ Aan de hand van 8 indicatoren wordt een buurt als kwetsbaar geïdentificeerd op basis van het sociaal demografische profiel: (1) % huurwoningen; (2) % woningen opgebouwd voor 1945; (3) gemiddelde woonoppervlakte per persoon; (4) % eenoudergezinnen; (5) gemiddelde inkomen per persoon; (6) aandeel werkzoekenden; (7) % laaggeschoolden; (8) % niet-EU-15-burgers (excl. VS en andere rijke OESO-landen). De buurten die bij meer dan de helft van de indicatoren de drempelwaarde overschrijden, worden uitgelicht (bron: Vanderstraeten L. & Van Hecke E. (2023)).

- **Voedselmoerasindex**¹⁰: de voedselmoerasindex geeft een score van 1, zowel met enkel primaire als primaire en secundaire verkooppunten. Dit betekent dat de Reinaertwijk geen uitgesproken voedselmoeras is en dus een vrij gezonde voedselomgeving heeft.

Kaartmateriaal afkomstig uit walkabilityscore-tool die i.k.v. het project o.a. is uitgebreid met de kaartlaag voedselmoerasindex zoals hier weergegeven, (Gezond Leven i.s.m. VITO, Sciensano en HIVA)

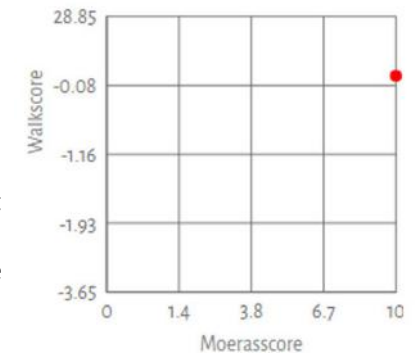
- **Walkabilityscore**¹¹: de Reinaertwijk heeft een walkabilityscore van 3,9 en scoort hiermee hoog ten opzichte van Vlaanderen en Brussel.

Kaartmateriaal afkomstig uit walkabilityscore-tool die i.k.v. het project o.a. is uitgebreid met de kaartlaag walkabilityscore per statistische sector zoals hier weergegeven, (Gezond Leven i.s.m. VITO, Sciensano en HIVA)

- **Ruimtelijke context**¹²: middelhoogbouwwijk.

De matrix hier naast geeft op het niveau van de statistische sector een kruising van de walkabilityscore en de voedselmoerasindex. Zo kan je in één oogopslag zien dat de Reinaertwijk een hoge walkabilityscore heeft en daarnaast hoog scoort op de voedselmoerasindex. Of anders gezegd, dat er een vrij gezonde voedselomgeving aanwezig is.

¹⁰ De voedselmoerasindex geeft een score tussen 0 en 1. Hoe lager de score, hoe ongezonder of 'dieper' het voedselmoeras en hoe vaker de buurtbewoners in contact komen met ongezonde voeding, in vergelijking met gezonde voeding. De voedselmoerasindex werd berekend voor elke residentiële buurt in Vlaanderen. De indeling van voedingswinkels en restaurants in gezonde en ongezonde verkooppunten werd uitgevoerd door een expertencomité. Een buurt waar geen verkooppunten zijn, kreeg geen voedselmoerasindex (bron: Vincent Smets, Jeroen Cant, Stefanie Vandevijvere. Naar gezonde voedselomgevingen in Vlaamse Buurten: Voedselwoestijnen en voedselmoerassen onder de loep, Sciensano, 2022).

¹¹ De score werd berekend op basis van 3 ruimtelijke factoren, namelijk de woondichtheid, de functiemix (functiemenging of verwevenheid van functies) en de stratenconnectiviteit voor voetgangers en fietsers. De scores van die 3 factoren werden vervolgens opgeteld, waarbij de score voor stratenconnectiviteit dubbel telt. De uitkomst is een relatieve score. De score voor een bepaalde locatie is dus afhankelijk van de andere scores in Vlaanderen en Brussel. De walkabilityscore is gebiedsdekkend berekend per ha voor het volledige Vlaamse en Brusselse gewest. Voor deze oefening heeft Atelier Romain de scores per rastercel (1 ha) herleid tot een score per statistische sector. Per sector werd de gemiddelde waarde berekend van alle rastercellen die (deels) gelegen zijn binnen de polygoon van de statistische sector.

¹² Volgende ruimtelijke typologieën werden gedefinieerd: densere verkaveling; dorpscentrum; middelhoogbouwwijk; stadsrand; steenweg; tuinwijk; verkaveling; niet-residentieel; kleinstedelijk centrum; stedelijk centrum.

4 DE UITDAGINGEN VAN DE REINAERTWIJK IN BEELD

4.1 Terreinbezoek

4.1.1 Methode

Het terreinonderzoek werd uitgevoerd door Atelier Romain. Daarbij werd vanuit een stedenbouwkundige blik naar de voedselomgeving en walkability in de Reinaertwijk gekeken. Dit werd vergeleken met de objectieve data. Zowel het voedingsaanbod en de bereikbaarheid ervan als de zichtbaarheid werden hierbij in beeld gebracht. Vervolgens werd gekeken naar de walkability van de buurt. Daarbij ging de aandacht vooral naar de inrichting van de publieke ruimte en het mobiliteitsaanbod.

De eerste bevindingen vanuit het terreinbezoek werden later nog aangevuld met input uit de interviews met bewoners.

luchtfoto situering Reinaertwijk, (Google maps. 2023)

Reinaertwijk

Toegang naar de wijk vanuit de Brusselstraat

Buitenruimte in de wijk

Gedeelde serre

Zicht op hoogbouw en gedeelde serre

Brusselstraat

Delhaize vanop de Brusselstraat

Aldi vanop de Brusselstraat

Tankstation

Fastfoodketens aan het tankstation

Robuuste picknicktafels in de buitenruimte

Spelpikkels

Louis Delhaize

4.1.2 Ruimtelijke kenmerken van de Reinaertwijk

De Reinaertwijk in Dilbeek is een typische sociale woonwijk uit de jaren '70. De 225 appartementen zijn verdeeld over 7 appartementsgebouwen, die in het bezit zijn van de sociale huisvestingsmaatschappij Providentia. Naast de hoogbouwcluster bevinden zich een aantal grondgebonden sociale woningen die met de tijd opgekocht zijn door particulieren. Ondanks de verbouwingen in de jaren '80 en '90 voldoen de appartementsgebouwen niet meer aan de huidige normen en zijn ze dringend aan renovatie toe. Vandaag is de totaalrenovatie van de wijk nog lopende en zijn al 2 blokken gerenoveerd.

De Reinaertwijk ligt op een aftakking van de Brusselstraat en wordt omsloten door landbouwgebied. Ondanks de directe nabijheid van landbouw heeft de wijk nog weinig binding met de landbouwsector. Tot voor kort kon men aardappelen kopen bij een plaatselijke boer, maar die is ondertussen gepensioneerd.

Opmerkelijk is de aanwezigheid van het all in resort de Waer Waters, dat geen enkele binding met de wijk vertoont. In het noorden bevindt zich een tankstation met verschillende fastfoodketens die bereikbaar zijn via de wandelwegen door de omliggende velden.

Hoogbouwwijk in een groene omgeving

Private woningen naast hoogbouwwijk

kaart situering Reinaertwijk (Atelier Romain, 2023)

In de Cantecleerstraat werden de afgelopen jaren diverse acties opgezet om de leefbaarheid van de wijk te verbeteren. Er is een voetbalveld, een speeltuin en een serre, en tussen de bomen liggen er petanquevelden. Tot op vandaag hebben deze eerder solitaire elementen weinig aantrekkingskracht. De petanquevelden liggen er zeer verloederd bij en de opstelling van de serre brengt weinig animo in de wijk. De straten zijn overgedimensioneerd en de verhardingsgraad van de wijk is hoog. De publieke ruimte is er weinig aantrekkelijk door de sterke aanwezigheid van overmaatse parkeerruimtes. Gezien het laag aantal personenauto's per huishouden is veel van deze parkeerruimte onderbenut. De publieke ruimte wordt weinig beleefd en er zijn heel wat meldingen van vandalisme. Op een zonnige dag is het enige picknickbankje in de buurt zeer gegeerd.

Overmaatse parkeerruimte

Speeltuin langs Cantecleerstraat

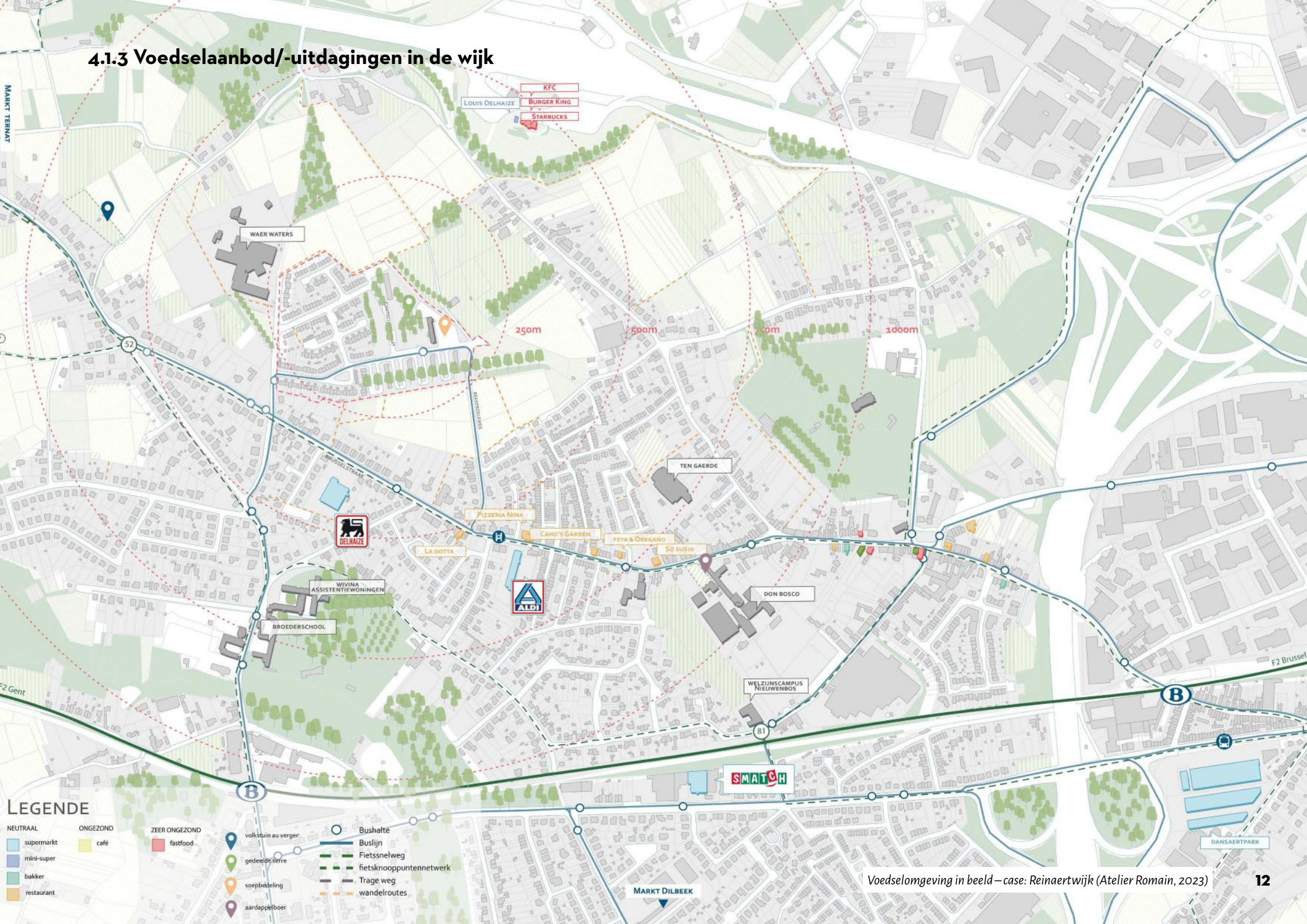

Bankje aan de serre

Petanqueveld

4.1.3 Voedselaanbod/-uitdagingen in de wijk

LEGENDE

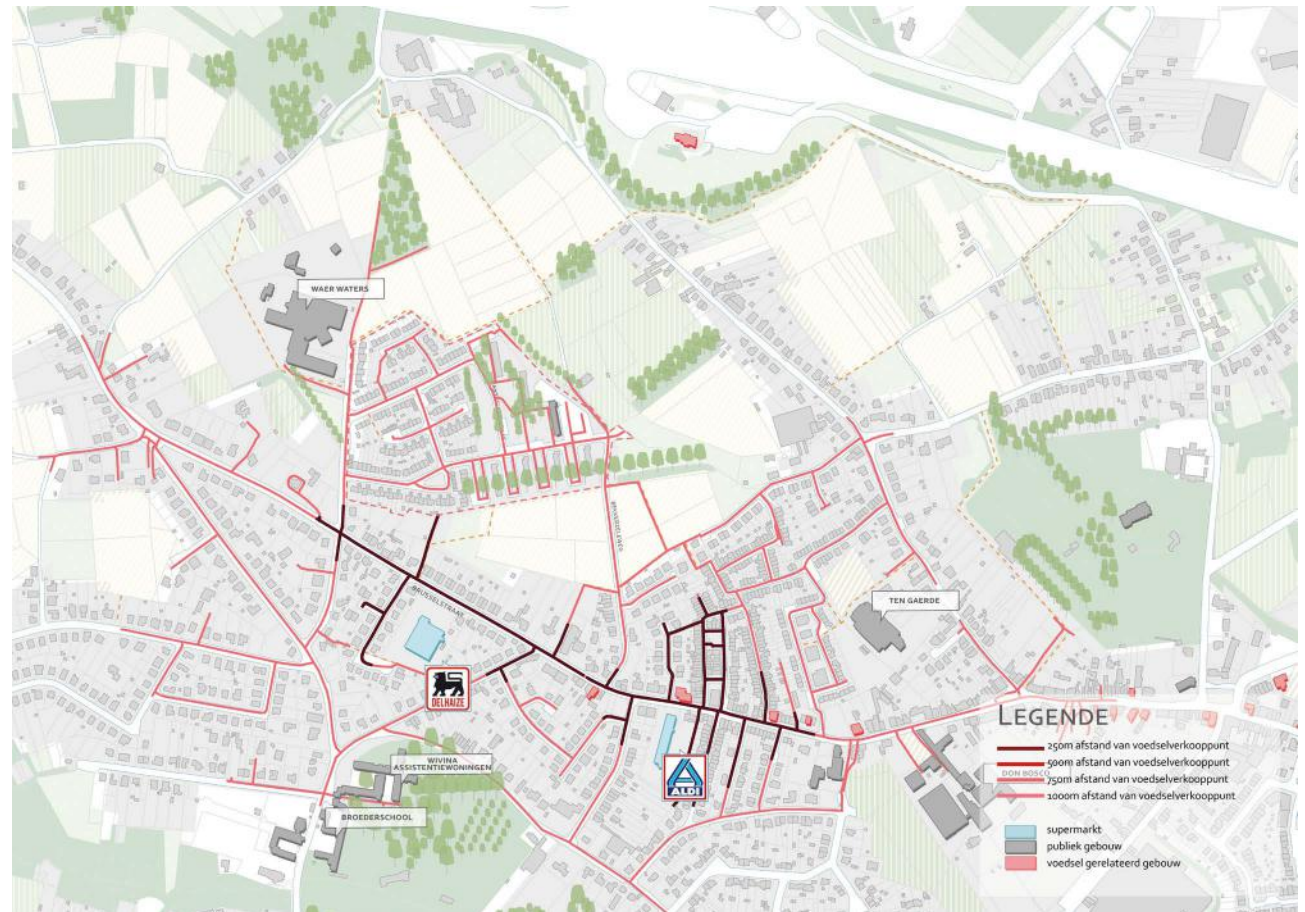
NEUTRAAL	ONGEZOND	ZEER ONGEZOND	voelstuin au vergert	Bushalte
supermarkt	café	fastfood	gedeelte serre	Buslijn
mini-super			soepbedsteling	Fietsnelweg
bakker			aardappelboer	fietsknooppuntennetwerk
restaurant				Trage weg
				wandelroutes

In de Brusselstraat vind je het voornaamste voedselaanbod voor de wijk. Dit omvat 2 supermarkten (Aldi en Delhaize), enkele restaurants en afhaalpunten, zoals la pizzeria NINA, So Sushi, Caho's garden,... . Uit de gesprekken blijkt echter dat de restaurants te duur zijn voor de bewoners van de Reinaertwijk en dus weinig toegankelijk zijn.

Beide supermarkten liggen op aanvaardbare wandelafstand. De AD Delhaize bevindt zich op minder dan 500 m wandelafstand van de wijk.

Bewoners gaan soms eten in het buurtrestaurant in de Welzijns-campus Nieuwenbos. Die ligt op een aftakking van de Brusselstraat op anderhalve kilometer van de Reinaertwijk. De meeste bewoners beschikken niet over een auto, waardoor de afstand moeilijk te overbruggen valt. Buslijn 355 maakt wel een directe verbinding tussen de Brusselstraat en de Welzijns-campus.

De Reinaertwijk wordt bediend door 2 bushaltes. In het algemeen zijn de bussen onbetrouwbaar en komen ze vaak niet opdagen omwille van de geïsoleerde ligging. Tijdens de week zijn er maar 2 bussen per uur en slechts 1 per uur tijdens de weekends. Het is voor bewoners dus gemakkelijker om te voet naar de 2 winkelketens te gaan dan op de bus te wachten.

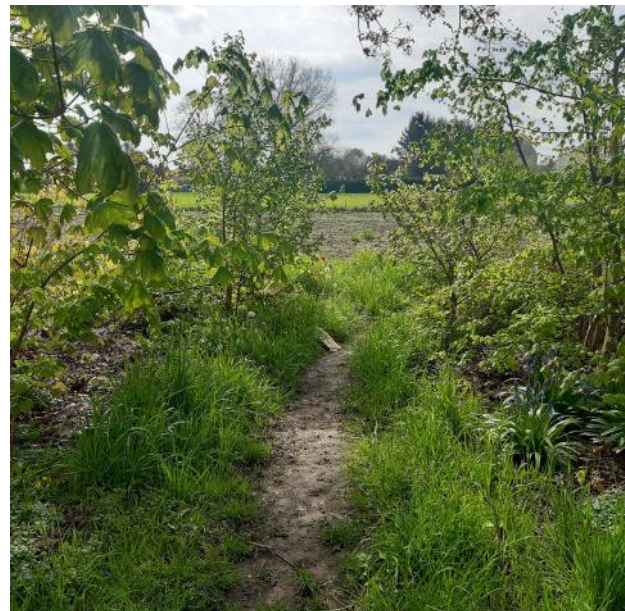
Servicegebieden supermarkten – case: Reinaertwijk (Atelier Romain, 2023)

Hoewel de supermarkten zich op minder dan 1 kilometer bevinden, blijft dit een grote afstand voor mensen met een mobiele beperking. De slechte staat van de voetpaden naar de 2 supermarkten is vaak een drempel. Dankzij de aarden voetweg doorheen het veld kunnen bewoners nog net iets vlotter de winkels bereiken, maar zoals aangegeven is deze weg minder toegankelijk voor mensen met een mobiele beperking. Dit vrij onzichtbaar voetwegeltje ligt tussen 2 woningen in de Brusselstraat en leidt naar een achterliggend veld. Dit informeel pad is een directe doorsteek van de appartementsblokken naar de Delhaize. Tijdens de zomermaanden wordt het actief gebruikt. In de winter belemmert de modder echter een gemakkelijke doorgang. De AD Delhaize is dankzij deze shortcut op minder dan 3 minuten wandelen bereikbaar.

Voetpad stopt en wordt aardeweg op de Bekkerzeelweg

De cluster als tussenstop aan de snelweg met een tankstation, restaurant en winkel ligt relatief dicht bij de Reinaertwijk. De fastfoodketen bevindt zich op 5 minuten wandelen van de appartementsblokken. Er loopt immers een voetweg langs de sociale woonwijk via een directe verbinding naar de site van het tankstation. Uit interviews blijkt echter dat bewoners hier niet komen omdat ze het wandelpad niet kennen of omdat de prijzen te hoog zijn. In omgekeerde richting gebruiken ook vrachtwagenchauffeurs deze verbinding richting de supermarkt AD Delhaize en Aldi.

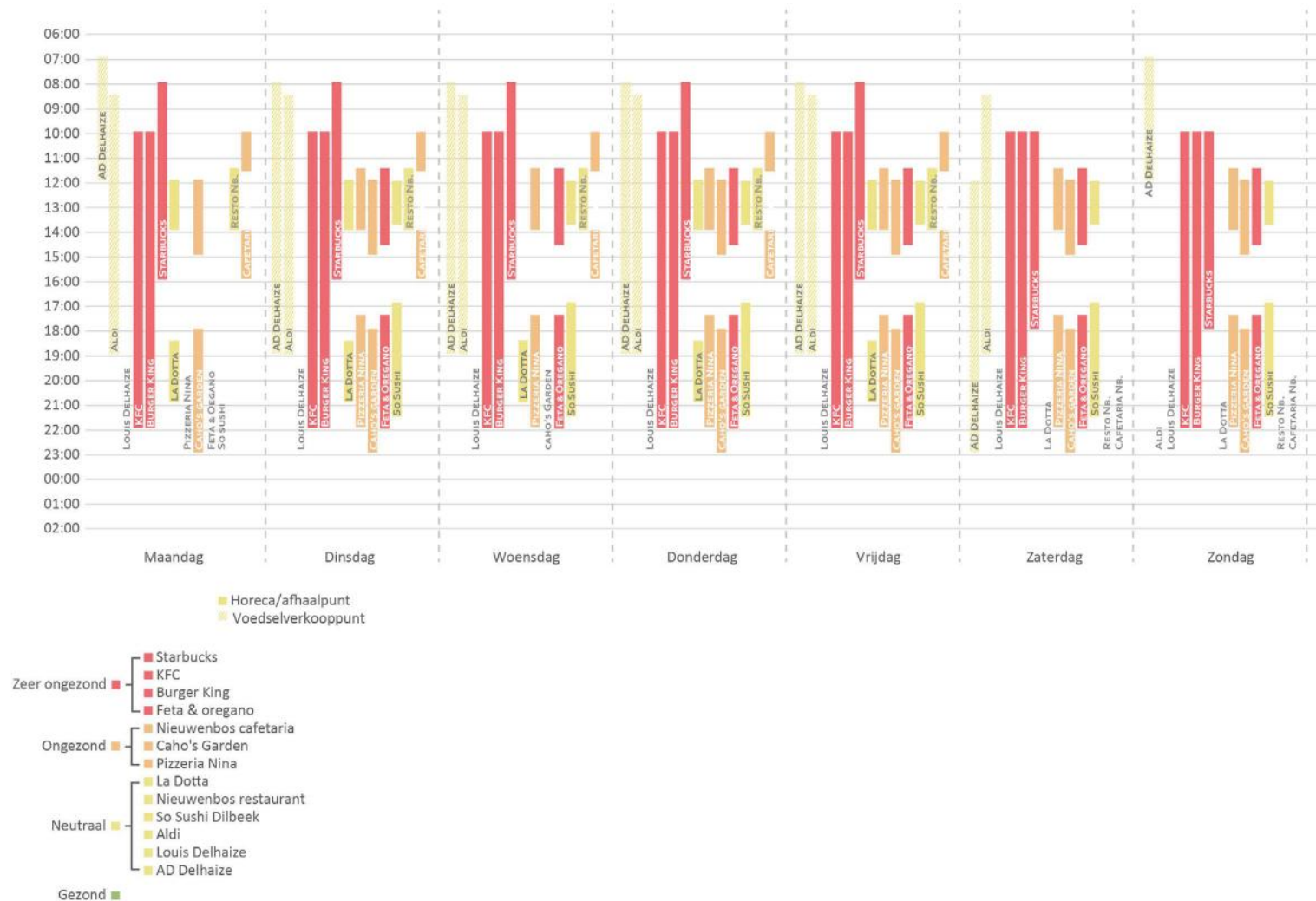
Informeel pad langs weide richting Brusselstraat

Wandelroute naar tankstation

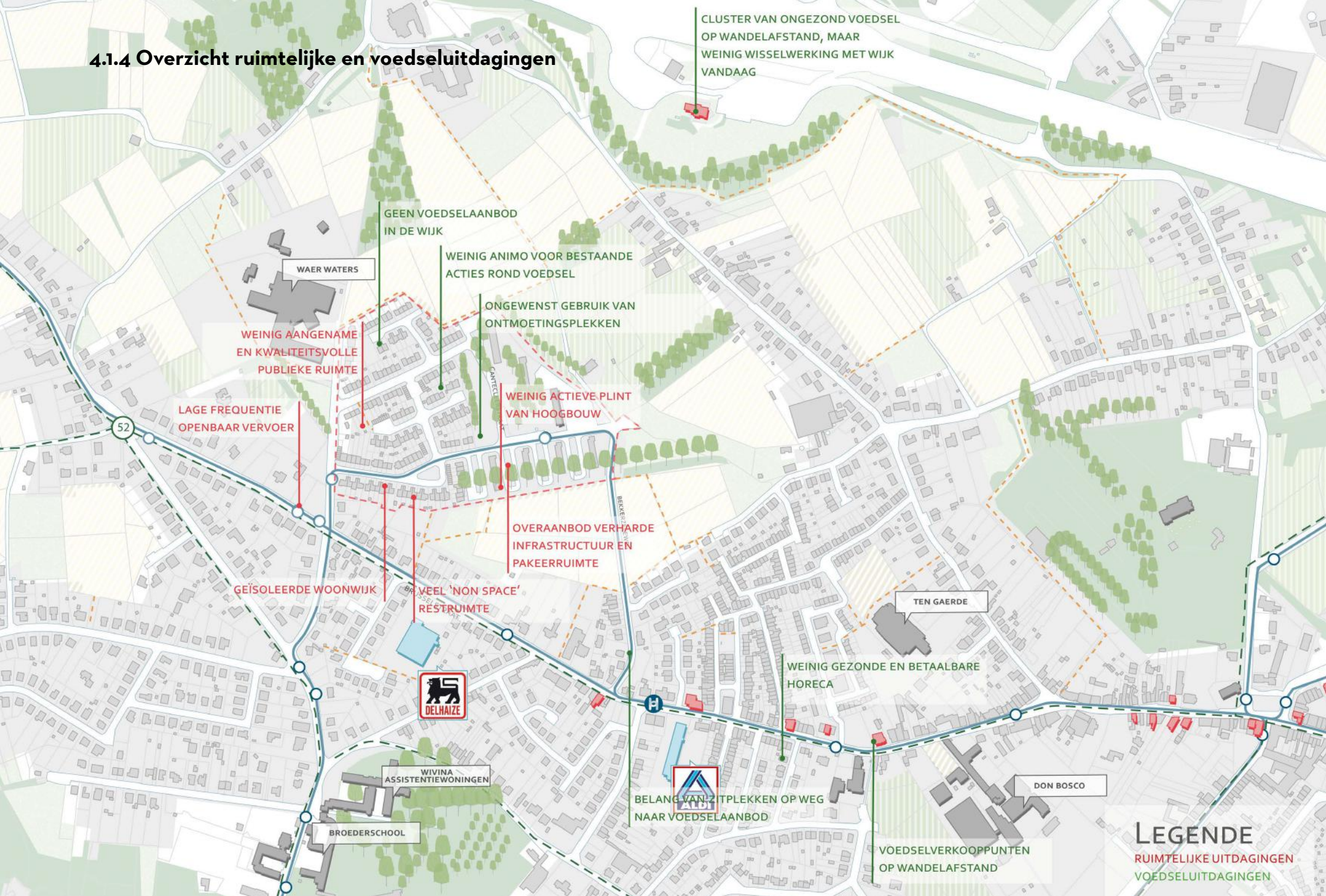
In de omgeving van de Reinaertwijk openen de eerder gezonde supermarkten vroeg in de ochtend en sluiten beide tegen 19 uur. De 2 supermarkten zijn open op zaterdag, de AD Delhaize is ook op zondag geopend. De fastfoodrestaurants bij het tankstation zijn 's avond langer open. Voor mensen die na 19 uur iets willen eten, zijn de fastfoodrestaurants of eerder ongezone restaurants de enige opties in de buurt. Het Nieuwenbos is enkel op weekdagen tijdens de middag geopend. Over de openingstijden van de Louis Delhaize bij het tankstation is nog geen informatie beschikbaar.

Openingsuren voedselverkooppunten

Servicegebieden supermarkten – case: Reinaertwijk (Atelier Romain, 2023)

4.1.4 Overzicht ruimtelijke en voedseluitdagingen

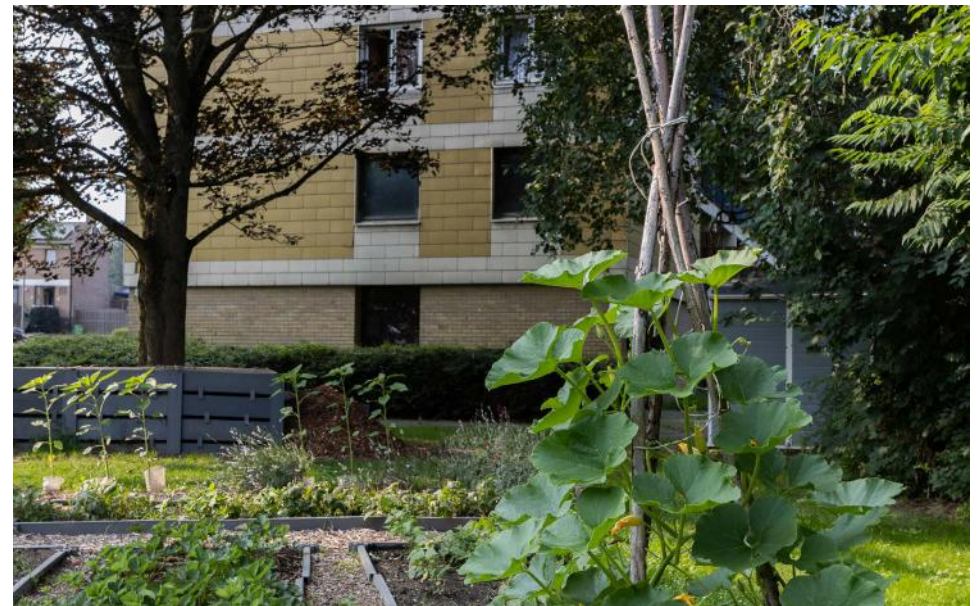
Overzicht van voornaamste ruimtelijke (rood) en voedselgerelateerde (groen) uitdagingen - case: Reinaertwijk (Atelier Romain, 2023)

Vanuit het terreinonderzoek werd al een eerste uitdaging geformuleerd: hoe brengt men gezonde en verse voeding dicht bij de inwoners van deze wijk?

Vanuit de stedenbouwkundige blik werden enkele uitdagingen toegevoegd:

- Heeft de geïsoleerde inplanting van de woonwijk een effect op de voedselgezondheid van de wijk?
- Of welke impact heeft het ruimtelijk model van de wijk op het maken van gezonde voedselkeuzes?
- Hoe brengen we een gezond en vers voedselaanbod dicht bij de bewoners van een meer geïsoleerde wijk?

De uitdagingen die voor de Reinaertwijk uit het terreinonderzoek naar voor kwamen, werden verder aangevuld op basis van de gesprekken met buurtbewoners en de eerste lokale werksessie.

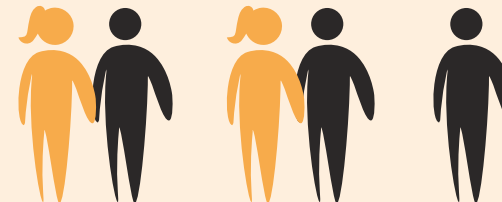
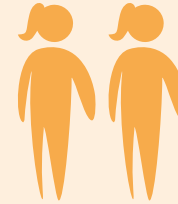
4.2 Gesprekken met bewoners uit de wijk

4.2.1 Methode

Er werden in totaal 11 interviews met 14 buurtbewoners (8 individuele gesprekken, 2 koppels, 2 vriendinnen) afgenomen, zowel in het Nederlands als Frans. De buurtwerker heeft alle deelnemers gerekruteerd en was bij ieder interview aanwezig. Er werden 3 mannen en 11 vrouwen bevroegd, daarvan waren 4 deelnemers jonger en 10 ouder dan 40 jaar, waarvan 7 ouder dan 60 jaar. De helft (7) van de deelnemers had een laag opleidingsniveau (enkel diploma lager onderwijs), 4 deelnemers hadden een diploma secundair onderwijs en 3 een diploma hoger onderwijs. Tot slot werd bevroegd hoe lang de deelnemers al in de wijk woonden: 7 woonden er 0 tot 5 jaar, 2 deelnemers 17 jaar en 5 al langer dan 30 jaar. Tijdens de interviews werden het aanbod, de toegankelijkheid en de bereikbaarheid van het voedselaanbod in en rond de wijk bevroegd. Daarnaast werd ook gepolst naar mogelijke oplossingen:

- **aanbod:** waar in de buurt doe je inkopen/haal je voeding af/ga je uit eten?; tevredenheid aanbod; waar ga je buiten je eigen wijk en waarom?;
- **toegankelijkheid:** presentatie en zichtbaarheid van het aanbod; invloed van tijd, gemak, kostprijs, promoties, reclame;
- **bereikbaarheid:** zijn de plaatsen gemakkelijk bereikbaar en hoe ga je er naartoe?; is de buurt makkelijk/veilig om je te voet of per fiets te verplaatsen?; welke route(s) neem je en wat bepaalt welke route je neemt?;
- **oplossingen:** wat zou je willen veranderen?; waarop moet de gemeente focussen om de buurt gezonder te maken?

11 interviews met 14 buurtbewoners

GESLACHT

11 - vrouwen

3 - mannen

DUO's

2 - koppels

2 - vriendinnen

LEEFTIJD

4 - jonger dan 10j

10 - ouder dan 40j

7 - ouder dan 60j

WOONTIJD WIJK

7 - 0-5j

2 - meer dan 17j

5 - langer dan 30j

4.2.2 Belevingskaart

"Vroeger kwam er boer rond met zijn kar. Ook jonge moeders kwamen erop af, we konden er een babbeltje doen."

"Twee buurvrouwen gaan ergens in de buurt kastanjes oprapen."

"Ik zou meer naar boeren gaan moest ik hier de kans hebben, maar ik ken er geen en qua budget is dat meestal redelijk duur."

"Ik kijk altijd uit naar het soeppmoment! Niet per se voor de soep, maar eerder voor het contact met de mensen."

"Zet die wijk maar in een hoekje, zet daar goed wat bomen zodat we die niet zien, dat is het idee."

"Een bakfiets zou handig zijn om boodschappen te doen, maar waar steek je die veilig?"

"Traiteur Rony brengt nu maaltijden rond, maar die moet ik niet hebben, want die zijn niet zo goed. Ik weet dat ik een moeilijke ben."

"Moest er terug een schone groentewinkel komen met verse groenten dan ga ik daar direct terug naartoe."

"Ik gebruik het padje enkel wanneer het gras laag staat."

"De Lijn, dat is een ramp, altijd te laat, altijd staking, de bus komt niet... Ik haat de bus."

"Wanneer ik naar de Delhaize ga, let ik op de promo's."

"Er is een fietspad, maar soom voor school, net waar het druk wordt, stopt het fietspad. Dus meestal met de auto naar school."

"Niet gemakkelijk om terug te wandelen met al mijn boodschappen."

"Voor ons Marokkanen is het moeilijk om Marokkaanse producten te vinden. Halal vlees vinden we hier niet, we gaan naar Brussel."

"Bij de boer is het bio en niet duur."

TEN GAERDE

"Moest ze een elektrische fiets hebben zou ze die wel gebruiken, ook om boodschappen te doen."

"Ik ben zeer tevreden over de voedselpakketten. Het is zeer gevarieerd."

"Wanneer mijn buurvrouw naar de boer gaat vraag ik haar op voorhand om groenten en aardappelen te kopen."

"Belangrijkste plek om boodschappen te doen is Abattoir in Anderlecht door het groot aanbod."

WIVINA ASSISTENTIEWONINGEN

DON BOSCO

BROEDERSCHOOL

LEGENDE

- Aanbod
- Toegankelijkheid
- Bereikbaarheid/omgevingskwaliteit
- Wandelafstand

4.3 Werksessie 1 met lokaal bestuur en organisaties

Doel + werkwijze:

uitdagingen rapporteren en bespreken

Om de belangrijkste uitdagingen voor de Reinaertwijk te bespreken, kreeg de lokale werkgroep de volgende vragen voorgelegd:

- Wat zijn volgens jullie de problemen op vlak van aanbod, toegankelijkheid en bereikbaarheid + walkability?
- Welke problemen zijn prioritair?
- Welke plannen/projecten zijn er voor deze buurt op korte/lange termijn gepland?

Deelnemers:

lokale werkgroep

Datum:

20 juni 2023

4.4 Uitdagingen voor de Reinaertwijk

De uitdagingen die voor de wijk uit het terreinonderzoek naar voor kwamen, werden verder aangevuld op basis van de gesprekken met buurtbewoners. Tijdens de eerste lokale werksessie werden deze uitdagingen besproken, aangevuld en geprioriteerd.

4.4.1 Beschikbare (voedings)aanbod

Er is vraag naar een verser en lokaler voedingsaanbod in de buurt, zowel voor afhaal als levering:

- nood aan goede kwaliteit van vlees, groenten en fruit. In sommige winkels werd dit vaak beoordeeld als onvoldoende;
- nood aan een lokale markt of boerderij, wat de toegang tot verse producten kan vergemakkelijken;
- nood aan lokale kleinhandelszaken, zoals groentewinkels, bakkers en slaggers die verse en kwaliteitsvolle producten aanbieden;
- nood aan meer aanbod voor bewoners die op zoek zijn naar specifieke voedingsmiddelen, zoals halal vlees en authentieke Marokkaanse producten;
- nood aan een gezonder afhaalaanbod vanuit de Welzijns-campus.

**“Er is één bakker in de buurt,
maar die is heel duur.”**

*Alleenstaande vader
– individuele bevraging bewoners*

“Als de familie last minute belt om te komen en we hebben niets in huis... je wilt iets klaarmaken, maar het is te ver om naar Brussel te gaan. Hier in de buurt vind je dan niets van vlees en vis. Je vindt geen verse dingen. Je bent verplicht om stock in huis te hebben voor als er iemand komt.”

2 Marokkaanse vriendinnen – bevraging bewoners

4.4.2 Toegankelijkheid van het (voedings)aanbod

- Nood aan sociale interactie door:
 - gebrek aan vriendelijk personeel;
 - gebrek aan lokale sociale interactie.
- Nood aan een betaalbaar aanbod van verse producten in lokale winkels, zodat men minder inkopen in Brussel moet doen.
 - het vlees is heel duur bij Renmans (de huidige beenhouwerij) en de kwaliteit valt vaak tegen, waardoor inwoners verder zoeken naar goedkoop kwalitatief vlees.
- Nood aan aangepaste openingsuren:
 - klachten over vroegtijdige sluiting van winkels;
 - mogen niet meer binnen in de Delhaize 15 minuten voor sluitingstijd;
 - niet veel winkels die langer openblijven dan 21 uur.
- Nood aan meer variatie en keuze:
 - bijvoorbeeld: de mogelijkheid om fruit per stuk aan te kopen in plaats van in grote hoeveelheden om zo te voorkomen dat er veel moet worden weggegooid.
- Nood aan inzetten op de toegankelijkheid van de bestaande gemeenschapsmoestuin:
 - wegens gebrek aan tijd en flexibiliteit wordt er weinig gewerkt in de gemeenschapsmoestuin: momenteel zijn er vaste tijdstippen wanneer er in de moestuin wordt gewerkt, wat niet voor iedereen haalbaar is. Flexibelere uren kunnen hieraan tegemoetkomen;
 - de locatie van de moestuin is in het zicht van alle blokken, wat mensen onaangenaam vinden.

“De prijzen op de markt in Dilbeek zijn dubbel of driedubbel zo duur als op de markt in Brussel. Hier in Vlaanderen is alles goed maar duur.”

*39-jarige vrouw
– individuele bevraging bewoners*

4.4.3 Bereikbaarheid van het voedingsaanbod

- Een auto wordt als noodzakelijk beschouwd om winkels te bereiken.
- Nood aan een beter openbaar vervoer:
 - ▶ onbetrouwbaar (bussen komen niet op aangegeven tijdstip, of helemaal niet);
 - ▶ duur;
 - ▶ bushokjes te ver en moeilijk bereikbaar;
 - ▶ bereik van de bussen is onvoldoende, bijvoorbeeld: een dame wordt door haar grootmoeder met de auto in Dilbeek opgepikt om naar Mechelen te gaan. Als ze de bus zou nemen, duurt de rit 2,5 uur.
- Nood aan een meer geïntegreerde buurt:
 - ▶ buurtbewoners omschrijven de Reinaertwijk als een sociaal geïsoleerde buurt die afgesloten is van Groot-Bijgaarden.
- Nood aan een betere indeling van de markt in Dilbeek:
 - ▶ als problematisch ervaren, vooral met betrekking tot de vroegere 'lus' van de markt vanaf en naar de bushalte. Nu is het op en af wandelen.

“Met de bus is duurder dan met de eigen auto. Als ze tickets zouden geven, zouden we met de bus gaan, maar voor zo’n kleine afstand (bv. markt Dilbeek of Ternat) is het 2,5€, heen en terug is 5€. Dus als we met 2 gaan, is dat 10€. Voor zo een kleine afstand is dat wel veel, dan wordt het een dure kip.”

*Koppel (50 en 53 jaar)
– bevraging bewoners*

4.4.4 Walkability in en rond de Reinaertwijk

- Nood aan beter onderhouden veldwegje, bemoeilijkt passage met een boodschappentrolley.
- Nood aan beter onderhouden infrastructuur:
 - beperkte of slecht onderhouden infrastructuur, zoals paden, bankjes, bushokjes en fietsenstallingen, waardoor wandelpaden gevaarlijk kunnen zijn.
- Nood aan meer zitplaatsen onderweg voor een tussenstop om te rusten (bv. een bank bij blok 1 ontbreekt).
- Nood aan een praktische en bekende fietsroute naar Brussel.
- Nood aan een groter veiligheidsgevoel: te eng om te fietsen, angst voor diefstal fiets.
 - Het fietspad stopt 500 meter voor de school.
- Nood aan een beter toegankelijke fietsenstalling.

4.4.5 Extra kanttekening: nood aan inzetten op voedselvaardigheden!

Naast aspecten om de omgeving gezonder te maken in de Reinaertwijk, werd ook geregeld verwezen naar de noodzaak om verder in te zetten op bewustwording, motivatie en educatie rond gezonde en milieuverantwoorde voeding in de gemeenschap

“Er is één bank die afschuwelijk ontbreekt, bank aan blok 1,... als je boodschappen mee hebt, is er een rustplaats. Er stond ook een bank naast de elektriciteitscabine, ook die is weggenomen, waarom? Die stoorde toch niemand?”

*70-jarige vrouw
– individuele bevraging bewoners*

“Mijn fiets staat in de kelder. Ik moet eerst het slot en de deur openen, de fiets eruit halen, heel de gang door, opnieuw in de andere richting erdoor en dan ben je buiten. Je bent bijna sneller te voet dan met de fiets. Ik heb een klein bagagerek en 2 zakjes, maar het zijn goedkope, één is er al gescheurd.”

*Alleenstaande vader
– individuele bevraging bewoners*

5 VAN PROBLEEM NAAR OPLOSSING: WELKE MOGELIJKE OPLOSSINGEN WERDEN AANGEHAALD VOOR DE REINAERTWIJK

Op basis van het onderzoek binnen Hap & Stap werden verschillende mogelijke oplossingen voorgesteld voor de Reinaertwijk m.b.t. een toegankelijk, bereikbaar en gezond aanbod en het verhogen van de walkability in de buurt. Deze werden, op basis van de input van de buurtbewoners, samen met de lokale werkgroep geformuleerd tijdens de tweede lokale werksessie.

5.1 Werksessie 2 met lokaal bestuur en organisaties

Doel + werkwijze:

oplossingen formuleren voor de belangrijkste uitdagingen die besproken werden tijdens de eerste werksessie

Op basis van de prioritaire uitdagingen uit de eerste werksessie, werden er ambities/ doelstellingen geformuleerd. Aan de hand van inspiratiefiches en opportuniteiten binnen bestaande of geplande projecten, werden er acties vooropgesteld.

Datum:

26 september 2023

5.2 Ambities

1. (Voedsel)interventies als basis voor meer binding met de buurt:

de geïsoleerde ligging vraagt om ingrepen die de wijk meer opentrekken naar de Brusselstraat toe, maar die ook de mensen van 'buiten de wijk' laten kennismaken met de Reinaertwijk.

2. De publieke ruimte inzetten om gezond en milieuverantwoord voedings- en bewegingsgedrag te stimuleren:

gezonde voeding zichtbaarder maken in de publieke ruimte en beweging aanmoedigen.

3. Kennis en bewustwording rond gezonde voeding versterken.

5.3 Overzicht interventies

Toegankelijk aanbod - oplossingen voor een vers en lokaal (afhaal/leverings-) aanbod van voeding in de buurt:

sociale kruidenier	mobiel marktkraam
starterscontainers met een gezond voedingsaanbod	buurtwinkel organiseren in leegstaande ruimtes
automaat gekoppeld aan buurtgerichte activiteiten	lokale boerenmarkt
organiseren van moestuin/gemeenschapstuin/pluktuin (of uitgebreider CSA)	

Bereikbaarheid - oplossingen voor problemen op vlak van openbaar vervoer, zitgelegenheid onderweg en geïsoleerde ligging van de wijk:

banken op wandelweg	uitgebreider busaanbod & herinrichting bushalte
wijkpark als schakel	beveiligde fietsenstalling

Inzetten op voedselvaardigheden in Reinaertwijk:

bereiden van gezonde milieuverantwoorde recepten in de deelkeuken
organisatie van de workshop Kleurrijk Gezond

5.4 Toegankelijk aanbod | Oplossingen voor een vers en lokaal (afhaal/leverings-) aanbod van voeding in de buurt

5.4.1 Sociale kruidenier

Wat: een winkel met een meer betaalbaar aanbod van voedsel voor mensen met beperkt leefgeld. Door samen te werken met buurtorganisaties en vrijwilligers, kan de sociale kruidenier naast een gezond voedselaanbod ook inzetten op bewustwording en educatie over gezonde gewoonten. Er kan worden gewerkt met voedseloverschotten aan een goedkopere prijs.

Dit helpt niet alleen verspilling te verminderen, maar maakt gezond voedsel ook betaalbaar voor mensen die het moeilijk hebben.

Voorbeelden/voorgaande initiatieven: bestaand idee vanuit de Welzijnsschakel dat voorlopig nog niet werd opgepikt. Andere gemeenten en steden beschikken al over een sociale kruidenier, zoals bijvoorbeeld Oudenburg, Genk en Mechelen.

Randvoorwaarden: financiering, bepalen wie toegang geeft tot dit goedkoper aanbod, ... Wanneer een kruidenierszaak in een container komt, moet er ook een koelinstallatie zijn. Maar daar is budget voor nodig. Informeren bij bestaande sociale kruideniers hoe de opstart daar is verlopen. Uit de interviews bleek dat de versheid van voedseloverschotten een belangrijk aandachtspunt is.

5.4.2 Mobiel marktkraam

Wat: een rijdende winkel die naar verschillende plekken gaat om verse, lokale producten te verkopen. Het is een aantrekkelijke manier om direct van lokale boeren te kopen en meer te weten te komen over de herkomst van voedsel.

Voorbeelden/voorgaande initiatieven: buurtkar Bornem (vanuit sociaal dienstencentrum), Leaderproject Pajottenland

Randvoorwaarden: praktische moeilijkheden bij de organisatie in kaart brengen (bv. een tekort aan buurtwerkers om de wijk te ondersteunen), er worden enkel fruit en groenten gekocht als de prijzen meevallen.

5.4.3 Starterscontainers met een gezond voedingsaanbod

Wat: de dienst wonen & ondernemen van Dilbeek heeft ‘starterscontainers’ om beginnende ondernemers te stimuleren om een pop-up zaak op te starten, ‘Dilbeek voor Durvers’ genaamd. Dit kan een opportuniteit zijn om een dergelijke container met een gezond aanbod te installeren in de Reinaertwijk.

Randvoorwaarden: de organisatie zoekt een ondernemer uit de wijk of iemand die dit wil organiseren en er in wil investeren. De huidige containers zijn vaak gebaseerd op een ‘hip’ concept (bv. koffiebars, ...). Er zou dus ook een andere, gezonde/ betaalbare invulling moeten komen die aansluit op de noden van de wijk. Dat kan door dit bijvoorbeeld als criterium in de oproep voor de starterscontainers te zetten. Mensen die terug toegeleid moeten worden naar de arbeidsmarkt, kunnen dan bijvoorbeeld mee instaan voor de uitbating.

5.4.4 Buurtwinkel organiseren in leegstaande ruimtes

Wat: woonmaatschappij Providentia geeft via proefprojecten gericht op een gezond voedingsaanbod een tijdelijke invulling aan leegstaande ruimtes. Dit zorgt niet alleen voor meer keuze in de buurt, maar stimuleert ook nieuwe ideeën. Leegstaande ruimtes kunnen ook worden gebruikt als ‘starterscontainers’. Door hen de ruimte te bieden, en dus lagere opstartkosten, kunnen initiatiefnemers worden ondersteund.

Voorbeeld: in Mechelen loopt met ‘Mest’ een gelijkaardig project. Dit geeft starters de mogelijkheid om bijvoorbeeld een leegstaand winkelpand tegen een voordelige prijs te huren. Zo kunnen ze snel en goedkoop een concept lanceren en uittesten op potentiële klanten.

Randvoorwaarden: initiatiefnemers vinden die willen inzetten op gezonde voeding is niet evident.

5.4.5 Automaat gekoppeld aan buurtgerichte activiteiten

Wat: aan een ontmoetingsknooppunt, bijvoorbeeld het buurtlokaal, kan een automaat worden geplaatst met maaltijdboxen. Betaalbare, kant-en-klare en gezonde voeding wordt zo ter beschikking gesteld op diverse tijdstippen.

Voorbeeld: in Dilbeek staan er al enkele voedingsautomaten, zoals aan het politiekantoor (pizza) of aan Westrand. De focus ligt hier nog niet op betaalbare en gezonde voeding.

Randvoorwaarden: iemand moet instaan voor de financiering, installatie en het onderhoud. Voor de bevoorrading van deze automaten kan eventueel gekeken worden of het aanbod van het buurtrestaurant Nieuwenbos hieraan kan tegemoetkomen. Voor sommige bewoners is het immers niet gemakkelijk om Nieuwenbos te bereiken. Op die manier kunnen deze betaalbare maaltijden ook beschikbaar worden gemaakt voor de Reinaertwijk.

5.4.6 Lokale boerenmarkt

Wat: een plek waar lokale boeren hun verse producten, bv. één keer per maand/week kunnen verkopen. Ook dit kan als testproject worden gelanceerd om te kijken welke handelaars/boeren hiervoor openstaan. De grote parkeerruimtes in de wijk kunnen hiervoor gebruikt worden.

Randvoorwaarden: de gemeente moet toelating geven om het openbaar domein te gebruiken en om een marktkramer buiten de openbare markt te laten staan. Het aanreiken van een breed gamma aan producten en de continue beschikbaarheid van producten is moeilijk.

5.4.7 Organiseren van een gemeenschappelijke moestuin/boomgaard/pluktuin (of uitgebreider CSA)

Wat: vandaag is er een moestuin, maar ligt die wel op de juiste plek? Inzetten op flexibelere tijdstippen om in de moestuin te werken, kan bijdragen aan de toegankelijkheid.

Een boomgaard kan de Reinaertwijk van lokaal fruit en noten voorzien en vormt een nieuwe, aangename ontmoetingsplek. De bestaande boomgaard aan kasteel Lamot ligt niet zo ver van de wijk en zou hiervoor kunnen dienen. De buurtwerking kan aan een dergelijke boomgaard ook activiteiten koppelen, zoals wandelingen om fruit te plukken en het samen bereiden van bv. appelmoes.

CSA staat voor 'community supported agriculture' of 'gemeenschapslandbouw' waar bewoners lokaal geteelde producten kunnen kopen. Bij CSA heb je ongeveer per veld 2 boeren nodig om het te beheren.

Deze initiatieven bevorderen niet alleen de toegang tot verse en gezonde voeding, maar creëren ook een gemeenschapsgevoel rond voedselproductie. Bovendien zijn deze groenten en fruit verser en hebben ze minder kilometers afgelegd. Het draagt bij aan een lagere ecologische voetafdruk en stimuleert de lokale economie.

Voorbeeld: er zijn verschillende CSA-boerderijen actief in België (zie link: <http://www.csa-netwerk.be/word-deelnemer.asp>).

Randvoorwaarden: werken aan de toegankelijkheid van de moestuin (flexibele tijdstippen) is noodzakelijk om het aantal deelnemers te verhogen. Als er een gemeenschappelijke boomgaard komt, wordt er samen met de bewoners gekeken welke afspraken nodig zijn over het onderhoud. Ook deze afspraken moeten toegankelijk genoeg zijn. Een CSA zal eerder buiten de wijk liggen, aangezien er een minimumveld nodig is van 1 à 2 hectare (10.000-20.000 m²). Op een CSA worden verschillende soorten groenten geteeld. Dat maakt dat de landbouwer kennis moet hebben over de teelt van al die soorten.

5.5. Bereikbaarheid | oplossingen voor problemen op vlak van openbaar vervoer, zitgelegenheid onderweg en geïsoleerde ligging van de wijk

5.5.1 Banken op wandelweg

Wat: rustplekken voorzien op weg naar voedselverkooppunten voor bewoners die minder goed te been zijn, om zo de bereikbaarheid te vergroten.

Creëer rustpunten met schaduw en groenvoorzieningen om deze plekken aantrekkelijker te maken. Een rustpunt maakt soms het verschil tussen buitenkomen of niet.

Randvoorwaarden: plaats rustbanken langs logische wandelroutes. Kijk of je hier standaard straatmeubilair voor wilt gebruiken of dat de omgeving een specifiek ontwerp vraagt (bv. ontmoeting stimuleren, picknickmogelijkheid, ...). Bevrage bewoners om te weten welke locaties zij het meest zouden gebruiken.

5.5.2 Uitgebreider busaanbod & herinrichting bushalte

Wat: voorzien van een uitgebreider aanbod van het openbaar vervoer door bv. meer buslijnen, hogere frequentie van bussen, digitale borden met realtime vertrektijden.

Randvoorwaarden: het lokaal bestuur van Dilbeek is niet bevoegd om dergelijke veranderingen door te voeren. Men kan er wel voor pleiten bij De Lijn en de Vervoerregio Vlaamse Rand, die bevoegd is voor het bepalen van het aanvullend net en het vervoer op maat.

5.5.3 Wijkpark als schakel

Wat: (informele) trage wegen (paden bedoeld voor niet-gemotoriseerd verkeer) officieel aanleggen en de omgeving eromheen inrichten als aantrekkelijk, groen buurtpark dat aanzet tot ontmoeting.

De velden waardoor het informele pad vandaag loopt, tussen de Brusselstraat en de Reinaertwijk, heeft op het gewestplan 'parkgebied' als bestemming.

Voorbeeld: het Pennepoelpark in Mechelen betreft de herinrichting van een binnengebied. Het ontwerp vertrok van een grote wandellus die aansluit op de omliggende straten. Dit zorgt voor shortcuts voor trage weggebruikers. Het park is ontworpen voor een breed publiek, met rust- en speelzones. In het park kunnen ook buurtactiviteiten worden georganiseerd.

Randvoorwaarden: de ruimte moet eigendom zijn van de stad/gemeente of er moeten afspraken gemaakt worden met de eigenaar.

5.5.4 Beveiligde fietsenstalling

Wat: fietsen kunnen in een beveiligde omgeving worden geplaatst om vandalisme en diefstal te voorkomen.

Implementeer veilige en overdekte fietsenstallingen op strategische locaties in de wijk en op belangrijke openbare plaatsen. Een andere (kleinere) oplossing zijn beveiligde fietsboxen.

Voorbeeld: CYCLO-parking Brussel. Het doel is om fietsgebruik aan te moedigen door het ontwikkelen en beheren van beveiligde fietsparkings in het Brussels Gewest.

Randvoorwaarden: zorg ervoor dat de fiets de meest vanzelfsprekende keuze is: afstand van de woning tot de beveiligde fietsenstalling, huurprijs en kwaliteit van de stalling, alsook gebruiksvriendelijkheid zijn hierbij belangrijk. Er moeten keuzes worden gemaakt omtrent het beheer en exploitatie. Er moet ook gekeken worden of de fietsboxen een vergunning nodig hebben als ze op het openbaar domein staan. Zie ook de [handleiding buurtfietsenstalling](#) van Fietsberaad Vlaanderen.

5.6 Inzetten op voedselvaardigheden in de Reinaertwijk

Uit het Hap & Stap-onderzoek werd duidelijk dat er naast omgevingsgerichte interventies ook nood is aan acties die inzetten op het versterken van voedselvaardigheden (bv. kennis over gezonde en milieuverantwoorde voeding en kookvaardigheden) van de buurt. Vanuit Hap & Stap komen alvast 2 mogelijke acties naar voor:

5.6.1 bereiden van gezonde en milieuverantwoorde recepten in de deelkeuken

In kader van de huidige buurtwerking wordt regelmatig samen met de buurtbewoners gekookt. Daarbij wordt bijvoorbeeld ingezet op het leren kennen van verschillende tradities en culturele gewoontes door bv. samen traditionele taart afkomstig uit verschillende culturen te bakken. Dit is een ideale manier om samen gezonde en milieuverantwoorde recepten te bereiden en gezonde gewoontes uit andere culturen te leren kennen. Meer informatie en gezonde recepten en gewoontes uit verschillende culturen zijn te vinden op: <https://www.gezondleven.be/themas/voeding/voedingsadvies-op-maat/levenswijze/eten-in-verschillende-culturen> en www.zekergezond.be.

Wanneer in de toekomst andere omgevingsinterventies (bv. verderzetten gemeenschapstuin, boomgaard, ...) worden uitgewerkt, kan men in de deelkeuken ingrediënten uit de wijk gebruiken.

5.6.2 organisatie van de workshop Kleurrijk Gezond

Binnen het Hap & Stap-project werden, i.s.m. Logo Zenneland, verschillende 'Kleurrijk Gezond'-workshops aangeboden voor de bewoners van de Reinaertwijk.

Kleurrijk Gezond wil mensen in een maatschappelijk kwetsbare situatie op een laagdrempelige manier motiveren om gezond te eten en genoeg te bewegen. Hoe? Met interactieve groepssessies op maat, gegeven door voedingsexperten en/of groeps-/vormingswerkers. En dit altijd met aandacht voor de culturele achtergrond van de groep.

HET HAP & STAP-PROJECT

GEZOND ETEN EN BEWEGEN IN DE BUURT

DILBEEK - REINAERTWIJK

Onderzoeksproject gerealiseerd met de steun van Kom op tegen Kanker (projectID: 13069)

Deze publicatie bouwt verder op de walkabilityscore-tool (Gezond Leven vzw, in opdracht van Departement Zorg) en de studie 'Voedselomgeving in kaart en beeld' (Atelier Romain, Gezond Leven vzw, & Let Us, in opdracht van Departement Omgeving, 2021).

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Vlaams Instituut Gezond Leven vzw
Linda De Boeck
Gustave Schildknechtstraat 9
1020 Brussel

© 2024, Vlaams Instituut Gezond Leven vzw, All rights reserved

Niets uit deze uitgave mag veeleenvoudig en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor educatieve, pedagogische en sociale doeleinden die geen commercieel oogmerk hebben, mag al het materiaal vrij gebruikt worden mits correcte bronvermelding van deze publicatie.

www.gezondleven.be

VLAAMS INSTITUUT
**GEZOND
LEVEN**

Kom op
tegen Kanker

R
ATELIER
ROMAIN

KU LEUVEN HVA
RESEARCH INSTITUTE FOR
YOUR AGE SOCIETY

gezondheidsmakers

sciensano

vito

